

ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЮРИДИЧНОГО ДИСКУРСУ ТА ЙОГО ТЕРМІНОСИСТЕМИ

Лінченко М. О.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Медвідь О. М.

Взаємини людини і суспільства носять складний характер, і інтереси обох сторін закріплені в законах та інших нормативно-правових документах державної влади. Юридичний дискурс орієнтований на всі верстви суспільства і вважається одним з найбільш актуальних дискурсів сучасності.

Дискурс розуміється як складне явище, що складається з учасників комунікації, ситуації спілкування і самого тексту. Іншими словами, дискурс - це абстрактний інваріантний опис структурно-семантичних ознак, що реалізуються в конкретних текстах

Дискурсивна спільнота являє собою групу людей (наприклад, юристів), що об'єднуються тим, що спільно володіють певною кількістю типів або жанрів дискурсу, за допомогою яких вони здійснюють свої комунікативні цілі (укладення договору, захист у суді, мова прокурора, тлумачення закону і т.д.). У широкому сенсі дискурс відображає загальні особливості даної дискурсивної спільноти, особливі умови комунікації його конкретних учасників. Юридичний текст представляє особливу юридичну термінологічну систему. Когнітивно-дериваційна і соціальна сутність юридичної лексики виражається в її здатності формувати понятійно-сміслові блоки, компоненти яких можуть класифікуватися за певними моделями.

У юридичній терміносистемі існує особливий розподіл структурно-понятійних, дериваційних, лексичних одиниць і функціональних параметрів, які володіють особливими ознаками і закономірностями, значущими для сфер юридичної діяльності, в яких вони функціонують. Особливість юридичної термінології порівняно з іншими термінологічними системами виявляється у своєрідностях словотворчих моделей, у характерному для неї співвідношенні іншомовних та національних елементів.

У текстах використовуються також кліше, характерні для юридичної мови: укр. *злочинна група, представник захисту, вчинити правопорушення, в матеріалах справи, зібрані в судовому засіданні, спростовується доказами, постанова Пленуму Верховного суду*, англ. *civil jurisdiction, penitentiary term, civil case, social security, to repeal a law legislative body etc.*, що визначається специфічною спрямованістю тематики.

Синтаксис юридичного тексту відрізняється повнотою структур, різноманітністю засобів, що оформляють логічні зв'язки. Частотні логічні структури зі значенням умови і причини, причому ці значення експліковані спеціальними мовними засобами, наприклад: *«заходи адміністративного впливу – the measures of administrative influence; свідок процесуального впливу – the witness of process influence; свідок процесуального захисту – the witness of process defence; злісне ухилення від вербування виправних робіт – the outcome from implementing of works»*

Спостереження над юридичною термінологією дають можливість виділити такі типи термінів відповідно до їхньої морфемної структури: непохідні: *lease, act, bail, bond, check, gift*; похідні: *acceptance, grantor, grantee, disaffirm, defamation, discharge, robbery, voidable*; складні: *trademark, landlord, leasehold* і т.д. Проведені дослідження дозволяють також розрізнити основні моделі деривації термінів англomовного та українomовного юридичних дискурсів на морфологічному рівні.

Вивчення юридичного дискурсу в плані інтерпретації юридичних термінів має велике значення в даний час, оскільки понятійний обсяг деяких лексичних одиниць структурується неадекватним способом. Часто переважає не наукове, а повсякденне (багатозначне) розуміння і тлумачення термінів, що неприпустимо при розробці юридичних документів, законів, статей кодексів та ін.

Юридичний дискурс належить до типу інституційного дискурсу, що відноситься до сфери врегулювання соціальних взаємовідносин та характеризується жорсткою організацією та ієрархічною структурою. Він є орієнтованим на всі верстви суспільства та вважається одним з найбільш актуальних дискурсів сучасності. Адже право – це не тільки сукупність нормативних актів та законів, але і найважливіше досягнення культури усїєї цивілізації, яке має бути твердим фундаментом життя як суспільства в цілому, так і окремого індивідуума.

1. Гамзатов М. Г. Техника и специфика юридического перевода: Сб. статей. — СПб., 2004. — 184 с.
2. Гумовська І. М. "Англійська юридична термінологія: генезис, дериваційні та семантико-функціональні аспекти" дис... канд. філол. наук: 10.02.04; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. — Л., 2000. — 19 с.
3. Черноватий Л. М., Карабан В. І., Іванко Ю. П., Ліпко І. П. Ч 47 Переклад англomовної юридичної літератури. Навчальний посібник. – 3-є видання, виправлене і доповнене. – Вінниця: Нова Книга, 2006. – 656 с.